

CONTRAVENȚIILE LA REGIMUL JURIDIC AL PRESTĂRII SERVICIILOR FUNERARE SANȚIONATE CU ANULAREA AUTORIZAȚIEI SANITARE DE FUNCȚIONARE (I)

Silviu-Dorin ȘCHIOPU

Abstract:

The Romanian Decision no. 741 from the 12th of October 2016 regarding the implementing rules of the Law no. 102 from the 8th of July 2014 on cemeteries, human crematoriums and funeral services incriminates certain facts which are punishable as contraventions. This short overview has as primary objective the identification and presentation of some facts considered by the current legislation as being contraventions to the legal regime of funeral services, burial, cremation, transport, exhumation and reburial of human corpses, cemeteries, human crematoriums, and also the professional criteria that must be met by the funeral services providers. Our interest concerns not all the facts considered contraventions, but only those which are also sanctioned with the annulment of the operating sanitary permit of the funeral service provider. As secondary objective, we'll put forward some de lege ferenda proposals on the legal framework that ensures the protection of public health in the field of funeral services.

Keywords: *contraventions, operating sanitary permit, funeral services, public health, burial, cremation, transport, exhumation, reburial, cemetery, crematorium.*

Autorizarea sanitară are ca scop prevenirea apariției oricăror situații care ar putea pune în pericol *sănătatea publică*¹. Conceptul de sănătate publică a fost definit în literatura de specialitate franceză² ca „un set de cunoștințe, practici și norme juridice care vizează cunoașterea, explicarea, menținerea, protejarea și promovarea stării de sănătate a persoanelor” (*un ensemble de savoirs, de savoir-faire, de pratiques et*

¹ A se vedea, de exemplu, art. 3 alin. (1) din *Normele din 19 mai 1999 de avizare sanitară a proiectelor obiectivelor și de autorizare sanitară a obiectivelor cu impact asupra sănătății publice* (act abrogat), aprobate prin Ordinul ministrului sănătății nr. 331 din 19 mai 1999, publicată în M. Of. nr. 276 din data de 16 iunie 1999.

² F. Bourdillon, G. Brucker, D. Tabuteau, *Définitions de la santé publique*, în „*Traité de santé publique*”, Paris: Editions Médecine-Sciences Flammarion, 2007, p. 1-4.

de règles juridiques qui visent à connaître, à expliquer, à préserver, à protéger et à promouvoir l'état de santé des personnes)³.

De aceea, toate activitățile ce pot conduce la apariția unor circumstanțe ce ar putea pune în pericol sănătatea publică sunt supuse unei prealabile autorizări sanitare. Nici prestarea serviciilor funerare nu face excepție, astfel că *Normele tehnice și sanitare*⁴ de aplicare a Legii nr. 102/2014⁵, prevăd trei tipuri de autorizări sanitare: a) pentru prestarea de servicii funerare; b) pentru activități de înmormântare/înhumare (cimitire); c) pentru activități de incinerare a persoanelor decedate (crematorii umane).

Astfel, *prestatorii de servicii funerare* autorizați sanitar pot realiza servicii precum primirea comenzii pentru înmormântare, transportul persoanei decedate, pregătirea pentru înmormântare, așezarea pe catafalc și organizarea ceremoniei de ultim rămas bun, *cimitirele* autorizate sanitar asigură servicii funerare precum înmormântarea, înhumarea și exhumarea, iar *crematoriile* autorizate sanitar realizează servicii funerare precum incinerarea, preluarea urnei și așezarea acesteia în nișa specială, predarea urnei.

Dintre toate contravențiunile prevăzute de Normele tehnice și sanitare, numai o parte sunt sancționate, potrivit art. 43 alin. (5), și cu sancțiunea complementară constând în anularea autorizației sanitare de funcționare în cazul săvârșirii acestora de *prestatorii de servicii funerare*. Această sancțiune complementară se aplică în cazul încălcării prevederilor de la art. 7, 8, 27-29, 36 și 38 din Normele tehnice și sanitare.

În ceea ce privește constatarea săvârșirii contravențiilor și aplicarea sancțiunilor, art. 44 din norme pune desfășurarea acestei activități în sarcina personalului de specialitate împuternicit al Inspecției sanitare de stat din cadrul Ministerului Sănătății și al direcțiilor de sănătate publică județene și a municipiului București.

Potrivit art. 2 lit. a) din *Norma din 5 iulie 2006 privind organizarea și funcționarea Inspecției Sanitare de Stat*⁶, activitățile specifice de inspecție sanitară privesc verificarea respectării prevederilor legislației naționale în domeniul sănătății publice. Personalul de specialitate împuternicit constată și sancționează contravențiunile la normele igienico-sanitare, la normele de prevenire și combatere a bolilor transmise și a bolilor profesionale, la nivel național sau județean. La fel, *Regulamentul din 27 iulie 2010 de organizare și funcționare a direcțiilor de sănătate publică județene și a*

³ Pentru alte definiții ale conceptului de «sănătate publică» a se vedea și O. Jeanneret, F. Gutzwiller, *Concepts et définitions de base*, în „Médecine sociale et préventive - santé publique”, Berna: H. Huber, 1996, p. 25-26; L. Aaubert, J.-L. San Marco, *Santé publique: soins infirmiers*, tome I, Issy-les-Moulineaux: Elsevier Masson, 2007, p. 14-15.

⁴ Aprobate prin H.G. nr. 741 din 12 octombrie 2016, publicată în M. Of. nr. 843 din data de 24 octombrie 2016.

⁵ *Legea nr. 102 din 8 iulie 2014* privind cimitirele, crematoriile umane și serviciile funerare, publicată în M. Of. nr. 520 din data de 11 iulie 2014.

⁶ Aprobata prin *Ordinul ministrului sănătății nr. 824 din 5 iulie 2006*, publicat în M. Of. nr. 617 din data de 18 iulie 2006.

*municipiului București*⁷ prevede la art. 16 lit. f) că serviciul de control în sănătate publică constată și sancționează contravențiile la normele igienico-sanitare, la normele de prevenire și combatere a bolilor transmisibile și infecțiilor nosocomiale, respectiv bolilor profesionale, la nivel județean.

De asemenea, mai trebuie să precizăm că, potrivit art. 45 din Normele tehnice și sanitare, contravențiilor prevăzute de acest act normativ le sunt aplicabile și dispozițiile cap. IV „Controlul în sănătatea publică” din cadrul titlului I „Sănătatea publică” din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății⁸, cu modificările și completările ulterioare.

Constatarea săvârșirii contravențiilor și aplicarea sancțiunilor făcându-se de către Inspekția sanitară de stat din cadrul Ministerului Sănătății și al direcțiilor de sănătate publică județene și a municipiului București, nu puteam decât concluziona că legiuitorul a consacrat, în ceea ce privește faptele prevăzute de Normele tehnice și sanitare ce constituie contravenții, o viziune ce are ca pilon central *sănătatea publică*, protecția sănătății publice constituind potrivit art. 3 din Legea nr. 95/2006 o obligație a autorităților administrației publice centrale și locale, precum și a tuturor persoanelor fizice și juridice. De altfel, chiar Ministerul Sănătății a primit sarcina de a elabora proiectul de hotărâre a Guvernului⁹ pentru stabilirea normelor de aplicare ale Legii nr. 102/2014¹⁰.

Pentru protecția sănătății publice, în funcție de *severitatea sancțiunii*, respectiv *importanța valorii sociale ocrotite* prin norma contravențională, Normele tehnice și sanitare prevăd patru paliere ale sancțiunii amenzii contravenționale, pentru unele contravenții săvârșite de prestatorii de servicii funerare fiind prevăzută și sancțiunea complementară constând în anularea autorizației sanitare de funcționare.

Deși art. 5 alin. (6) din *O.G. nr. 2/2001*¹¹ prevede că „sancțiunile complementare se aplică în funcție de natura și de gravitatea faptei”, față de modul de redactare a art. 43 alin. (5) din Normele tehnice și sanitare potrivit căruia „încălcarea preve-

⁷ Aprobata prin *Ordinul ministrului sănătății nr. 1078 din 27 iulie 2010*, publicat în M. Of. nr. 550 din data de 5 august 2010.

⁸ *Legea nr. 95 din 14 aprilie 2006* privind reforma în domeniul sănătății, republicată în M. Of. nr. 652 din data de 28 august 2015.

⁹ A se vedea *Proiectul Hotărârii de Guvern* pentru aprobarea normelor tehnice și sanitare privind serviciile funerare, înhumarea, incinerarea, transportul, deshumarea și reînhumarea cadavrelor umane, cimitirele, crematoriile umane, precum și criteriile profesionale pe care trebuie să le îndeplinească prestatorii de servicii funerare, elaborat de Ministerul Sănătății, disponibil la http://old.ms.ro/documente/HG_1233_2516.pdf.

¹⁰ *Nota de fundamentare la H.G. nr. 741/2016* pentru aprobarea Normelor tehnice și sanitare privind serviciile funerare, înhumarea, incinerarea, transportul, deshumarea și reînhumarea cadavrelor umane, cimitirele, crematoriile umane, precum și criteriile profesionale pe care trebuie să le îndeplinească prestatorii de servicii funerare și nivelul fondului de garantare, p. 2, disponibilă la http://gov.ro/fisiere/subpagini_fisiere/NF_HG_741-2016.pdf.

¹¹ *Ordonanța nr. 2/2001* privind regimul juridic al contravențiilor, publicată în M. Of. nr. 410 din data de 25 iulie 2001.

derilor de la art. 7, 8, 27-29, 36 și 38 se sancționează și cu sancțiunea complementară (s.n.) constând în anularea autorizației sanitare de funcționare, în cazul contravențiilor săvârșite de prestatorii de servicii funerare”, nu putem decât concluziona că agentul constatat are *obligativitatea aplicării sancțiunii complementare*, indiferent de sancțiunea principală aplicată și indiferent de pericolul social concret al faptei comise, legiuitorul prezumând pericolul social ca fiind suficient de mare încât să atragă și sancțiunea complementară a anulării autorizației sanitare de funcționare.

În jurisprudență se distinge între individualizarea legală a sancțiunii contravenționale, pe de o parte, și individualizarea judiciară a sancțiunii, pe de altă parte. Individualizarea *legală* este realizată de legiuitor cu ocazia elaborării actului normativ, legiuitorul fiind cel care stabilește cadrul general al sancțiunilor, natura și limitele generale ale fiecărei sancțiuni, natura și limitele speciale ale sancțiunii pentru fiecare contravenție în parte, etc. Individualizarea *judiciară* a sancțiunii este opera instanței de judecată și constă în stabilirea și aplicarea sancțiunii pentru comiterea contravenției, prin adaptarea sancțiunii la cazul individual, ținând seama de diversele criterii de individualizare. Instanța are posibilitatea să individualizeze și sancțiunile complementare la fel ca și pe cele principale, însă numai în cazurile în care aceasta individualizare este posibilă. De aceea, cu prilejul individualizării sancțiunilor, trebuie să se facă distincție între individualizarea legală a sancțiunilor și individualizarea judiciară a acestora.

Cum în cadrul fiecărei forme de individualizare sancțiunea este individualizată prin activitatea anumitor organe, în anumite limite și cu anumite mijloace, iar sub raportul forței lor obligatorii *formele de individualizare prezintă o anumită ierarhie*, individualizarea legală este obligatorie și se impune în fața individualizării judiciare.

Prin urmare, în cazul încălcării prevederilor de la art. 7, 8, 27-29, 36 și 38 din Normele tehnice și sanitare, legiuitorul, cu ocazia individualizării legale, a stabilit că sancțiunea complementară a anulării autorizației sanitare de funcționare a prestatorului de servicii funerare este obligatorie (chiar și în cazul sancțiunii contravenționale a avertismentului aplicată), astfel că, în cazul unei plângeri contravenționale, „instanța, cu ocazia individualizării judiciare, nu are posibilitatea înlăturării acestei sancțiuni (considerată ca obligatorie de către legiuitor), în caz contrar având loc o încălcare a principiului separației puterilor în stat, principiu prevăzut de art. 1, alin. (4) din Constituția României”¹².

Piatra unghiulară a efectuării de activități specifice serviciilor funerare este reprezentată de obținerea în prealabil a *avizului consiliului local* al unității administrativ-teritoriale și a *autorizației sanitare de funcționare* emisă de către

¹² A se vedea Tribunalul Cluj, secția mixtă de contencios administrativ și fiscal, de conflicte de muncă și asigurări sociale, *decizia nr. 950 din 7 mai 2014*, nepublicată, disponibilă pe <http://www.rolii.ro/>, hotărâre ale cărei considerente ce pot aplica *mutatis mutandis* și în privința contravențiilor prevăzute de Normele tehnice și sanitare.

direcțiile de sănătate publică județene, respectiv a municipiului București, conform prevederilor din anexa nr. 1 la Normele tehnice și sanitare. Efectuarea activităților specifice serviciilor funerare în lipsa oricăruia dintre cele doua documente constituie contravenție și este sancționată cu amendă de la 10.000 lei la 20.000 lei, precum și cu sancțiunea complementară a anulării autorizației sanitare de funcționare a prestatorului de servicii funerare, în măsura în care autorizația de sanitară deja fusese obținută.

De vreme ce modelul pentru formularul de cerere de autorizare a prestatorului de servicii funerare nu a fost aprobat deocamdată prin ordin al ministrului sănătății, potrivit art. 46 lit. a) din Normele tehnice și sanitare, iar avizul consiliului local al unității administrativ-teritoriale nu poate fi obținut întrucât pentru moment prestatorul de servicii funerare nu ar putea face dovada că are angajat cel puțin un tanatopractor¹³, am putea concluziona că prestatorii de servicii funerare nu ar mai putea efectua nici o activitate specifică serviciilor funerare¹⁴.

Curtea de Apel București a clarificat însă acest aspect, statuând că nu ne aflăm în prezența unei „imposibilități imediate și absolute de desfășurare în continuare a activității operatorilor de servicii funerare în condițiile în care însăși *emitentul actului administrativ în cauză nu a procedat la punerea sa în concret în aplicare a prevederilor acestuia* (s.n.), prin detalierea regimului de autorizare a modului de desfășurare a acestor activități”¹⁵. Prin urmare, chiar și în lipsa noilor autorizații sanitare de funcționare și a avizul consiliului local, prestatorii pot efectua în continuare activitățile specifice serviciilor funerare, cu excepția celor privind activitatea de îmbalsămare/tanatopraxie¹⁶.

În cele ce urmează ne vom apleca asupra celorlalte contravenții în privința cărora legiuitorul a prezumat pericolul social ca fiind suficient de mare încât să atragă sancțiunea complementară a anulării autorizației sanitare de funcționare.

A. Este sancționată cu **amendă de la 500 lei la 1000 lei și anularea autorizației sanitare de funcționare** încălcarea de către prestatorul de servicii funerare a prevederilor art. 8 lit. d), art. 27 alin. (1), art. 36 lit. b) și c), art. 38 alin. (1) din Normele tehnice și sanitare.

Potrivit **art. 8 lit. d)** din Normele tehnice și sanitare: „Serviciile funerare se prestează conform prevederilor Legii nr. 102/2014 în următoarele condiții: d)

¹³ A se vedea S.-D. Șchiopu, *Unele considerații privind reglementarea tanatopraxiei în România*, în „Revista Universul Juridic” nr. 12/2016, p. 109.

¹⁴ *Idem*, p. 110.

¹⁵ Curtea de Apel București, secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal, *decizia nr. 1478 din 25 aprilie 2017*, nepublicată, disponibilă pe <http://www.rolii.ro/>.

¹⁶ Tanatopraxia reprezintă un ansamblu de metode și tehnici care se aplică după moarte corpului uman prin care se realizează igienizarea, îmbalsămarea, la nevoie restaurarea, reconstrucția și îngrijiri de estetică mortuară în scopul conservării temporare a corpului, precum și pentru a reda decedatului o înfățișare cât mai apropiată de cea anterior cunoscută, astfel încât să poată fi prezentat cu demnitate familiei și pregătit pentru funeralii (art. 16 pct. 1 din Normele tehnice și sanitare).

produsele chimice folosite în îmbălsămare/tanatopraxie vor fi păstrate în condițiile specificate în fișa de securitate și vor fi înscrise într-un registru special de intrare-ieșire pe care îl păstrează prestatorul de servicii funerare”.

Produsele folosite la îmbălsămare/tanatopraxie, precum cele folosite la conservarea cadavrelor umane, fac parte din categoria produselor biocide, acestea fiind avizate/autorizate conform prevederilor H.G. nr. 617/2014¹⁷. Pentru protecția lucrătorilor împotriva riscurilor pentru sănătatea lor, care provin sau pot proveni din efectele agenților chimici prezenți la locul de muncă ori ca rezultat al oricărei activități profesionale care implică agenți chimici, angajatorul, respectiv prestatorul de servicii funerare, trebuie să mențină un registru al agenților chimici periculoși manipulați în unitate, care să conțină referințe la fișele cu datele de securitate aferente substanțelor și amestecurilor periculoase respective¹⁸.

De asemenea, prestatorul de servicii funerare este obligat să ia măsuri de eliminare sau de reducere la minimum a riscurilor pentru securitatea și sănătatea lucrătorilor în procesele de muncă în care sunt implicați agenți chimici periculoși, prin proceduri adecvate de lucru care includ și reglementări tehnice privind *depozitarea* în condiții de siguranță a agenților chimici periculoși.

Astfel, lipsa înscrierii în registrul special de intrare-ieșire a produselor biocide precum și a celorlalți agenți chimici folosiți în îmbălsămare/tanatopraxie, precum și păstrarea acestor produse chimice în alte condiții decât cele specificate în fișa cu date de securitate furnizată prestatorului de servicii funerare de furnizorul acestor substanțe¹⁹, constituie contravenție sancționată și cu anularea autorizației sanitare de funcționare a prestatorului de servicii funerare. Precizăm că subiect activ al contravenției nu poate fi decât prestatorul de servicii funerare, acestuia incumbându-i obligația legală de a determina, potrivit specificațiilor din fișa de securitate, modul de păstrare a produselor chimice folosite în îmbălsămare/tanatopraxie, de a le înscrie în registrul special de intrare-ieșire și de a păstra acest registru.

Potrivit **art. 27 alin. (1)** din Normele tehnice și sanitare: „Persoanele decedate pot fi depuse înainte de înhumare în sălile de ceremonii funerare cu sicriul închis sau cu capacul sicriului deschis; în situația în care familia optează pentru

¹⁷ H.G. nr. 617 din 23 iulie 2014 privind stabilirea cadrului instituțional și a unor măsuri pentru punerea în aplicare a Regulamentului (UE) nr. 528/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 mai 2012 privind punerea la dispoziție pe piață și utilizarea produselor biocide, publicată în M. Of. nr. 589 din data de 6 august 2014.

¹⁸ A se vedea art. 12 alin. (1) din H.G. nr. 1218 din 6 septembrie 2006 privind stabilirea cerințelor minime de securitate și sănătate în muncă pentru asigurarea protecției lucrătorilor împotriva riscurilor legate de prezența agenților chimici, publicată în M. Of. nr. 845 din data de 13 octombrie 2006, cu modificările și completările ulterioare.

¹⁹ Obligația furnizării fișei cu date de securitate este prevăzută în art. 31 alin. (1) din *Regulamentul (CE) nr. 1907/2006* al Parlamentului European și al Consiliului din 18 decembrie 2006 privind înregistrarea, evaluarea, autorizarea și restricționarea substanțelor chimice, publicat în J. Of. L 396 din data de 30 decembrie 2006.

expunerea cu capacul sicriului deschis, aceasta se realizează numai pe baza certificatului de îmbălsămare/tanatopraxie”.

În situația în care capacul de la sicriu este deschis, însă numai în locurile publice (ex. case mortuare, case funerare, capele, săli de ceremonii funerare), pentru a se evita riscul asupra sănătății persoanelor ce asistă la ritualul de înmormântare, Normele tehnice și sanitare impun, prealabil expunerii persoanei decedate, procedura îmbălsămării. Subiect activ al contravenției poate fi orice persoană care ar încălca această obligație legală, inclusiv prestatorul de servicii funerare care a încheiat contractul de prestări servicii cu persoana obligată, potrivit art. 17 alin. (1) din Legea nr. 102/2014, să dispună în legătură cu înmormântarea.

Potrivit *art. 36 lit. b) și c)* din Normele tehnice și sanitare: „Înființarea și modernizarea unui crematoriu uman se realizează în conformitate cu documentațiile de urbanism și cu autorizația de construcție și se autorizează sanitar de direcția de sănătate publică județeană, respectiv a municipiului București, conform anexei nr. 8, cu respectarea următoarelor condiții: *b)* crematoriul uman trebuie prevăzut cu sisteme de filtrare și depoluare a gazelor de ardere, întreținute în stare adecvată de funcționare pe perioada activității; *c)* crematoriile umane aflate în funcțiune monitorizează atât procesul de incinerare, cât și pe cel al emisiilor de gaze și particule în atmosferă, cu respectarea legislației referitoare la protecția factorilor de mediu”.

Prin urmare autorizarea sanitară pentru activități de incinerare a persoanelor decedate este condiționată și de îndeplinirea a două cerințe specifice crematoriilor umane: existența unui sistem de filtrare și depoluare a gazelor de ardere aflat în stare adecvată de funcționare, pe de o parte, și monitorizarea potrivit legislației de mediu atât a procesului de incinerare, cât și a emisiilor de gaze și particule în atmosferă, pe de altă parte. Ulterioara neîndeplinire a uneia sau a ambelor condiții va atrage răspunderea contravențională a administratorului crematoriului, precum și sancțiunea complementară constând în anularea autorizației sanitare de funcționare.

Subiectul activ al contravenției va fi, în principiu, administratorul crematoriului care, la fel cum administratorul unui cimitir are obligația de a asigura funcționarea și întreținerea întregii infrastructuri potrivit art. 14 alin. (2) lit. e) din Legea nr. 102/2014, tot astfel, pentru identitate de rațiune și în ciuda faptului că această obligație nu este prevăzută în mod expres în sarcina administratorului crematoriului, acesta din urmă are obligația de a asigura *buna funcționare și întreținere a infrastructuri crematoriului* deci implicit și respectarea celor două condiții de care depinde menținerea autorizației sanitare de funcționare. Ca și excepție, în ceea ce privește obligația de a asigura *sistemele de filtrare și depoluare a gazelor de ardere*, subiectul activ va fi proprietarul crematoriului, nu administratorul acestuia.

Deși cu altă ocazie am arătat că cimitirele și crematoriile, în ciuda faptului că oferă servicii funerare, *nu sunt prestatori de servicii funerare* în sensul legii²⁰, pe tărâmul răspunderii contravenționale, în ceea ce privește sancțiunea complementară constând în anularea autorizației sanitare de funcționare, spre deosebire de distincția operată anterior, noțiunea de *prestator de servicii funerare* se circumscrie în mod necesar tuturor persoanelor care realizează servicii funerare, deci inclusiv cimitirelor și crematoriilor umane.

Potrivit *art. 38 alin. (1)* din Normele tehnice și sanitare: „Administrația crematoriului uman are obligația de a afișa serviciile oferite și tarifele aferente acestora” iar potrivit *art. 43 alin. (5)* încălcarea prevederilor *art. 38*, deci inclusiv a alineatului (1), se sancționează și cu sancțiunea complementară constând în anularea autorizației sanitare de funcționare.

În timp în cazul *alin. (2) și (3)* ale *art. 38* se poate considera că o încălcare a acestora ar putea pune în pericol sănătatea publică, considerăm că obligația administratorului crematoriului de a afișa serviciile oferite și tarifele aferente acestora ține de domeniul protecției consumatorilor, nu de cel al protecția sănătății publice, astfel că încălcarea prevederilor *art. 38 alin. (1)* nu ar trebui să atragă anularea autorizației sanitare de funcționare. Pe cale de consecință, *de lege ferenda* s-ar impune eliminarea *art. 38 alin. (1)* din domeniul de aplicare al *art. 43* din Normele tehnice și sanitare.

B. Este sancționată cu *amendă de la 1000 lei la 5000 lei și anularea autorizației sanitare de funcționare* încălcarea de către prestatorul de servicii funerare a prevederilor *art. 8 lit. f) pct. (i)-(vi), lit. g) și h)*, din Normele tehnice și sanitare.

Potrivit *art. 8 lit. f) și g)* din Normele tehnice și sanitare: „Serviciile funerare se prestează conform prevederilor Legii nr. 102/2014 în următoarele condiții: f) spațiile prevăzute la lit. e) pct. (ii) [spațiile pentru prestarea activităților de îngrijiri mortuare - *n.n.*] vor asigura următoarele condiții igienico-sanitare: (i) sursă de apă potabilă; (ii) racord la sistemul de canalizare prevăzut obligatoriu cu filtru; (iii) agregat frigorific mortuar pentru păstrarea corpului neînsuflit la o temperatură de 0-5°C; (iv) suprafețe lavabile, podea cu sifon de pardoseală și pantă de scurgere; (v) condiții de microclimat; (vi) grup sanitar prevăzut cu duș și vestiar pentru angajați; g) suprafețele de lucru din spațiul pentru îmbalsămare/tanatopraxie vor fi dezinfectate zilnic și după fiecare manoperă realizată, cu produse biocide, avizate/autorizate de Comisia Națională pentru Produse Biocide, conform Hotărârii Guvernului nr. 617/2014²¹ privind stabilirea cadrului instituțional și a unor măsuri pentru punerea în aplicare a Regulamentului (UE) nr. 528/2012²² [...] cu modificările și completările ulterioare”.

²⁰ S.-D. Șchiopu, *Unele delimitări conceptuale privind serviciile funerare și prestatorii acestora*, în „Revista Universul Juridic” nr. 7/2017, p. 76.

²¹ Publicată în M. Of. nr. 589 din data de 6 august 2014.

²² Publicat în J. Of. L 161/1 din data de 27 iunie 2012. Potrivit *art. 70, fișele cu date de siguranță* pentru produsele biocide se pregătesc și se pun la dispoziție în conformitate cu articolul 31 din Regulamentul (CE) nr. 1907/2006.

Aceste condiții de prestare a activităților de îmbalsămare/tanatopraxie au drept finalitate asigurarea condițiilor minime de igienă necesare în special păstrării și promovării stării de sănătate a angajaților prestatorului de servicii funerare. Precizăm că subiect activ al contravenției nu poate fi decât prestatorul de servicii funerare care are obligația legală de a asigura angajaților săi condițiile igienico-sanitare necesare desfășurării în bune condiții a serviciilor funerare de tanatopraxie, luând măsurile necesare în vederea eliminării sau reducerii la minimum a riscurilor pentru securitatea și sănătatea angajaților.

Potrivit *art. 8 lit. h)* din Normele tehnice și sanitare: „prestatorul de servicii funerare are obligația de a încheia contract cu firme specializate pentru colectarea deșeurilor menajere și a deșeurilor rezultate din activitatea de îmbalsămare/tanatopraxie, asimilabile deșeurilor medicale”. Acestor deșeuri li se aplică *Normele tehnice din 3 decembrie 2012 privind gestionarea deșeurilor rezultate din activități medicale*²³, act normativ ce se aplică nu numai unitățile sanitare în care se desfășoară activități medicale în urma cărora sunt produse deșeuri, ci și unităților care desfășoară activități conexe celor medicale (cabinete de înfrumusețare corporală, îngrijiri paleative și îngrijiri la domiciliu etc.), indiferent de forma de organizare a acestora, deci implicit și prestatorilor de servicii funerare.

Normele tehnice privind gestionarea deșeurilor rezultate din activități medicale, prevăd în art. 38 alin. (1) că deșeurile medicale periculoase și nepericuloase se predau, pe bază de contract, unor operatori economici autorizați conform legislației specifice în vigoare. Astfel, prestatorul de servicii funerare, pentru a preveni contaminarea mediului și afectarea stării de sănătate a persoanelor care ar putea veni în contact cu aceste deșeuri, este obligat a contracta serviciile unei firme specializate pentru colectarea acestora, neîncheierea contractului pentru colectarea deșeurilor constituind contravenție sancționată și cu anularea autorizației sanitare de funcționare.

Bibliografie:

1. *Ordinul ministrului sănătății nr. 331 din 19 mai 1999* pentru aprobarea Normelor de avizare sanitară a proiectelor obiectivelor și de autorizare sanitară a obiectivelor cu impact asupra sănătății publice (act abrogat), publicat în M. Of. nr. 276 din data de 16 iunie 1999.

2. *Ordonanța nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor*, publicată în M. Of. nr. 410 din data de 25 iulie 2001.

²³ Aprobare prin *Ordinul ministrului sănătății nr. 1226 din 3 decembrie 2012*, publicat în M. Of. nr. 855 din data de 18 decembrie 2012.

3. *Ordinul ministrul sănătății publice nr. 824 din 5 iulie 2006* pentru aprobarea Normelor privind organizarea și funcționarea Inspecției Sanitare de Stat, publicat în M. Of. nr. 617 din data de 18 iulie 2006.

4. *H.G. nr. 1218 din 6 septembrie 2006* privind stabilirea cerințelor minime de securitate și sănătate în muncă pentru asigurarea protecției lucrătorilor împotriva riscurilor legate de prezența agenților chimici, publicată în M. Of. nr. 845 din data de 13 octombrie 2006.

5. *Regulamentul (CE) nr. 1907/2006* al Parlamentului European și al Consiliului din 18 decembrie 2006 privind înregistrarea, evaluarea, autorizarea și restricționarea substanțelor chimice, publicat în J. Of. L 396 din data de 30 decembrie 2006.

6. *Legea nr. 95 din 14 aprilie 2006* privind reforma în domeniul sănătății, republicată în M. Of. nr. 490 din 3 iulie 2015.

7. *Ordinul ministrului sănătății nr. 1078 din 27 iulie 2010* privind aprobarea regulamentului de organizare și funcționare și a structurii organizatorice ale direcțiilor de sănătate publică județene și a municipiului București, publicat în M. Of. nr. 550 din data de 5 august 2010.

8. *Regulamentul (UE) nr. 528/2012* al Parlamentului European și al Consiliului din 22 mai 2012 privind punerea la dispoziție pe piață și utilizarea produselor biocide, publicat în J. Of. L 161/1 din data de 27 iunie 2012.

9. *Ordinul ministrului sănătății nr. 1226 din 3 decembrie 2012* pentru aprobarea Normelor tehnice privind gestionarea deșeurilor rezultate din activități medicale și a Metodologiei de culegere a datelor pentru baza națională de date privind deșeurile rezultate din activități medicale, publicat în M. Of. nr. 855 din data de 18 decembrie 2012.

10. *Legea nr. 102 din 8 iulie 2014* privind cimitirele, crematoriile umane și serviciile funerare, publicată în M. Of. nr. 520 din data de 11 iulie 2014.

11. *H.G. nr. 617 din 23 iulie 2014* privind stabilirea cadrului instituțional și a unor măsuri pentru punerea în aplicare a Regulamentului (UE) nr. 528/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 mai 2012 privind punerea la dispoziție pe piață și utilizarea produselor biocide, publicată în M. Of. nr. 589 din data de 6 august 2014.

12. *Proiectul Hotărârii de Guvern* pentru aprobarea normelor tehnice și sanitare privind serviciile funerare, înhumarea, incinerarea, transportul, deshumarea și reînhumarea cadavrelor umane, cimitirele, crematoriile umane, precum și criteriile profesionale pe care trebuie să le îndeplinească prestatorii de servicii funerare, elaborat de Ministerul Sănătății, disponibil la adresa http://old.ms.ro/documente/HG_1233_2516.pdf [consultat la data de 13.08.2017].

13. *Nota de fundamentare la H.G. nr. 741/2016* pentru aprobarea Normelor tehnice și sanitare privind serviciile funerare, înhumarea, incinerarea, transportul, deshumarea și reînhumarea cadavrelor umane, cimitirele, crematoriile umane, precum și criteriile profesionale pe care trebuie să le îndeplinească prestatorii de

servicii funerare și nivelul fondului de garantare, disponibilă la http://gov.ro/fisiere/subpagini_fisiere/NF_HG_741-2016.pdf [consultată la data de 26.11.2016].

14. H.G. nr. 741 din 12 octombrie 2016 pentru aprobarea Normelor tehnice și sanitare privind serviciile funerare, înhumarea, incinerarea, transportul, deshumarea și reînhumarea cadavrelor umane, cimitirele, crematoriile umane, precum și criteriile profesionale pe care trebuie să le îndeplinească prestatorii de servicii funerare și nivelul fondului de garantare, publicată în M. Of. nr. 843 din data de 24 octombrie 2016.

15. F. Bourdillon, G. Brücker, D. Tabuteau (coord.), *Traité de santé publique*, Paris: Editions Médecine-Sciences Flammarion, 2007.

16. S.-D. Șchiopu, *Unele considerații privind reglementarea tanatopraxiei în România*, în „Revista Universul Juridic” nr. 12/2016.

17. S.-D. Șchiopu, *Unele delimitări conceptuale privind serviciile funerare și prestatorii acestora*, în „Revista Universul Juridic” nr. 7/2017.

18. Tribunalul Cluj, secția mixtă de contencios administrativ și fiscal, de conflicte de muncă și asigurări sociale, *decizia nr. 950 din 7 mai 2014*, nepublicată, disponibilă pe <http://www.rolii.ro/>

19. Curtea de Apel București, secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal, *decizia nr. 1478 din 25 aprilie 2017*, nepublicată, disponibilă pe <http://www.rolii.ro/>.